

KERKENBELEIDSPLAN LICHTERVELDE

**Kerkfabriek
SINT-JACOBUS-de-Meerdere
Lichtervelde**

2025-2030

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
INLEIDING	2
1. SITUERING KERKGEBOUW	4
2. FICHE SINT-JACOBUS-DE-MEERDEREKERK	5
2.1. Identificatie	5
2.2. Beschrijving	6
2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	7
2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	8
2.5. Financieel overzicht (optioneel)	9
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	10
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	10
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	10
BESLUIT	11

INLEIDING

Sinds 29 november 2015 vormen de 2 vroegere parochies Sint-Jacobus (Lichtervelde) en Sint-Henricus (Torhout) één nieuwe parochie met de naam Pastorale Eenheid (PE) Sint-Margaretha.

In het najaar van 2024 is de kerk van Sint-Jacobus-de-Meerdere de hoofdkerk geworden binnen de pastorale Eenheid Sint-Margaretha Lichterfelde en ze wordt op termijn – door het uit handen geven van de kerk van Sint-Henricus - de enige kerk in de PE. De kerk van Sint-Henricus behoort tot het Centraal Kerkbestuur van Torhout – Lokaal Bestuur Torhout.

Dit kerkenbeleidsplan heeft betrekking op het volgende gebouw voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Lichterfelde:

Sint-Jacobus-de-Meerderekerk - Kerkplein - 8810 Lichterfelde

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Lichterfelde, de Pastorale Eenheid Sint-Margaretha en de kerkfabriek Sint-Jacobus-de-Meerdere en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van het bisdom Brugge op datum;
- door de gemeenteraad van de gemeente Lichterfelde op datum.

In dit kerkenbeleidsplan wordt het betrokken kerkgebouw uitgebreid gekaderd. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een oplistings van het actueel gebruik en de actuele functie. Afsluitend wordt de visie op toekomstige invulling vermeld.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUW

De kerk van Sint-Jacobus-de-Meerdere is de enige kerk in Lichtervelde.

Kaart met ruimtelijke situering van de Sint-Jacobus- de -Meerderekerk

Het adres van Sint-Jacobus-de-Meerderekerk is Kerkplein z/n - 8810 Lichtervelde.

2. FICHE SINT-JACOBUS-DE-MEERDEREKERK

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1. Identificatie

a) Naam

Sint-Jacobus-de-Meerderekerk

b) Geografische ligging

- Kerkplein z/n, 8810 Lichtervelde
- Provincie: West-Vlaanderen

c) Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat: Torhout-Gistel
- Parochie: PE Sint-Margaretha

d) Eigenaar

Gemeente Lichtervelde

e) Bescherming(en)

- De Sint-Jacobus-de Meerderekerk is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14 mei 2024.
- De romaanse doopvont in de Sint-Jacobus-de-Meerderekerk is beschermd als monument. De bescherming is geldig sinds 22 oktober 2001.

<https://id.erfgoed.net/bsluiten/3763>

2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde ¹

Bouwtechnische beschrijving

De huidige kerk is een neogotisch gebouw (1878-1880) naar ontwerp van architect Pierre Nicolas Croquison (Kortrijk) ter vervanging van de kerk met romaanse toren uit het tweede kwart van de 17^e eeuw. De oudste vermelding van een bidplaats dateert van 1197, in een document waarbij de heer van Lichtervelde afstand doet van het patronaatsrecht ten gunste van de Sint-Bertinusabdij van Sint-Omaars.

De kerk van Sint-Jacobus-de-Meerdere is een georiënteerde kruisbasiliek te midden van een grastuin, die begrensd is door een laag bakstenen muurtje geritmeerd door postamenten, met gebruik van arduin voor plint en topstuk. Ommegang van drie staties: eenvoudige kapelletjes – met taferelen uit het leven van de Heilige Margaretha - van baksteen en arduin; puntgevel met schouderstukken bekroond door kruis. Aan de westzijde is er een verdiept spitsboogportaal met arduinen omlijsting en een boogveld met voorstelling van Christus als leraar, geflankeerd door Sint-Margaretha en Sint-Jacobus-de-Meerdere, uitgevoerd door Karel Lateur. Aan het noordelijke transept bevindt er zich een calvarie onder leien zadeldak.

De plattegrond ontvouwt een driebeukig basicaal schip van vier traveeën met vierkante noordwesttoren; een driebeukig licht uitspringend transept van twee traveeën en een koor van twee rechte traveeën en een driezijdige sluiting, twee zijkoren met vlakke sluiting en een zuidelijke sacristie. In 1978 werd de sacristie omgevormd tot weekdagkapel met verbouwingen die aansluiten bij de initiële bouwtrant maar met eigentijdse bouwmaterialen.

Interieur

Er is een doorlopende houten lambrisering. Na de zware beschadigingen tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk opnieuw beschilderd in 1925 door kunstschilder Amand Goddyn (Lichtervelde) naar de vooroorlogse toestand – heiligenafbeeldingen in het westen en bijbelse taferelen in het oosten van het transept - met toevoeging van nieuwe heiligen in het pseudo-triforium van het schip.

De hoofd- en zijaltaren in art deco dateren van circa 1925.

Roerend erfgoed

- Doopvont van Doornikse steen uit de 12^e eeuw
- Twee biechtstoelen uit de tweede helft van de 18^e eeuw en een biechtstoel uit 1895
- Communiebank (1722) van de hand van Pieter Van Wallegem en A. Pullinckx
- Monumentale preekstoel in neobarok (1863) van de Gentse beeldhouwer J. B. Van Biesbrouck en de marmerbewerker Sarot (Tielt).

¹ Samenvatting uit: Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: *Decanale kerk Sint-Jacobus-de-Meerdere* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/51749>

- Gestoffeerd houten beeld van de Heilige Margaretha van Antiochië (vernieuwd in 2015)
- Orgel, gebouwd door Jules Anneessens (Menen) kort na 1922-23.

Tradities en gebruiken

- Devotie heilige Margaretha: noveen van 20 tot 29 juli (jaarlijks)
- Ontvangst van pelgrims die via de Via Brugensis op weg zijn naar Compostella

b) Bouwfysische toestand

Restauratie interieur Sint-Jacobuskerk

In de jaren'90 werd het interieur grondig aangepakt. Naast reiniging en schilderwerken werd ook de verlichting en geluidsinstallatie vernieuwd.

Vernieuwing geluidsinstallatie (2021)

Restauratie buitenschil Sint-Jacobuskerk

De integrale restauratie van de gevel, het dak en de ommegangkapellen wordt uitgevoerd in drie fases waarbij in iedere fase een andere zijde van de kerk werd gerestaureerd (2023-2024; eindafwerking 2025).

Vervanging verwarmingsinstallatie Sint-Jacobuskerk

De huidige verwarmingsinstallatie op stookolie wordt vervangen door een verwarmingsinstallatie met warmtewisselaar 'water - lucht' met hoogrendementsketel op gas. De installatie wordt voorzien van een aansturing op afstand om het energieverbruik beter op te volgen en de beheersen (2024-2025).

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel vanaf 2025)

Is voor de komende legislatuur (2025-2030) geen piste.

2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Jacobuskerk is de enige gebedsruimte op het grondgebied van Lichtervelde. Ze is ingekapseld door bewoning (cf. kaart sub 1) en is geen onderdeel van een beschermd dorpsgezicht noch beschermd landschap.

De kerk bevindt zich pal in het centrum van Lichtervelde, op wandelafstand van het gemeentehuis, de gemeentelijke begraafplaats, de scholen, het ontmoetingscentrum De Schouw, en het woonzorgcentrum. De kerk is vlot bereikbaar met de fiets en de wagen. Nabij de kerk is er ruime parkeergelegenheid op de Markt en in de aanpalende straten. Er is ook een rechtstreekse treinverbinding met de West-Vlaamse centrumsteden, Gent en Antwerpen.

2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

a) Gebruik voor de eredienst ²

- Aantal weekendvieringen: 1 [gemiddeld aantal aanwezigen: 70]
- Aantal vieringen in de week: 2
- Doopsels: 68
- Huwelijken: 5
- Uitvaarten: 29
- Bijzondere vieringen:
 - Noveen tot de H. Margaretha
 - Eerste Communie
 - Vormsel
 - Gebedswaken: 1
 - Schoolvieringen: 9
 - 11 November
 - Sint-Cecilia (2x)
 - Sint-Barbara
 - Goede Vrijdagevocatie

b) Niet-liturgisch pastoraal gebruik

- Devotie: de kerk van Sint-Jacobus is elke dag open voor devotie (kaarsen/intentieboek/noveen tot de H. Margaretha), bezinning en gebed
- Catechese: eerste communietocht en voorbereiding, doopcatechese, vormselcatechese
- Klasbezoeken scholen (LO en SO)
- Ontmoetingsmomenten na bepaalde vieringen o.a. na de gedachtenisviering voor de overledenen en na de viering van Allerzielen; bij de start van het kerkelijk jaar en n.a.v. Lichtpunctaties

² De cijfergegevens hebben betrekking op 2023.

- Repetitieruimte voor het koor
- Permanente tentoonstelling in de zijbeuk van erfgoed (gewaden en vaatwerk)
- Occasioneel voor concerten (liefst religieus)
- Occasioneel voor activiteiten in samenwerking met het lokaal bestuur of Lichterveldse verenigingen (verenigbaar met de grondbestemming van een kerkgebouw)

2.5. Financieel overzicht

Schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur / kerkfabrieken.

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Subsidie	Uitvoering
2017-2020	Fase I = Werken aan toren, gevel, glasramen stookruimte	€ 355.808,55	€ 85.426,11	2018-2019
2023 - 2024	Fase II = restauratie van metsel- en voegwerk aan de noord-, oosten zuidgevel, reiniging van de gevels en natuurstenen elementen, dakwerken en behandeling van de houten dakstructuur, herstellen van goten en regenwaterafvoeren, werken aan loopbruggen, plaatselijk herstel van glasramen, nazicht van de bliksembeveiliging, buitenschilderwerken en omgevingsaanleg rondom het kerkgebouw	€ 815.544,61	€ 231.821,70	2022-2024
2023-2025	Vervanging verwarmingsinstallatie	€ 120.944,68	nihil	2024-2025

Tijdens de voorbije legislatuur (2018-2024) werd de buitenschil én de verwarming van het kerkgebouw grondig gerenoveerd. Voor de periode 2025-2030 zijn er momenteel geen (grote) werven in het vooruitzicht.

Kerkfabriek exploitatietoelage per jaar in Meerjarenplan (MJP)

2025	2026	2027	2028	2029
Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	bedrag
€86.655,07				

Het meerjarenplan (2026-2031) is nog in voorbereiding.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Kerk	Toekomstvisie
Sint-Jacobus-de-Meerdere	Gebruik eredienst met inzet op valoristie

Naast de eredienstfunctie bezoeken mensen de kerk ook voor gebed en stilte.

Er is weinig vraag voor alternatief en/of cultureel gebruik.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Op korte termijn (2025-2030) is er voorlopig geen sprake van nevenfuncties of herbestemming.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van het bisdom Brugge en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur worden vernieuwd of herbevestigd.